



Návod pre mentorov projektu Eko Alarm

modul I., materské školy

Tento text má byť vašou “barličkou”, aby ste si v prípade potreby mohli kedykoľvek pripomenúť význam jednotlivých aktivít a snímok a nájsť tipy ako z nich vyťažiť maximum.

Veríme, že to najdôležitejšie v rámci Eko Alarmu je váš jedinečný prístup k deťom a pedagógom, ktorý chceme naďalej rozvíjať. Povzbudzujeme vás, aby ste sa učili učením druhých a dávaním si spätnej väzby.

Uvedomujeme si, že Eko Alarm sa neustále vyvíja, preto je možné, že o nejaký čas sa bude táto “barlička” aktualizovať.

Želáme vám veľa úspechov na školách!

Tím projektu Eko Alarm

Mentoring modul I.

Prečo triediť odpad?



Prvá téma "Prečo triediť odpad?" má niekoľko cieľov a je úvodom do osvetu na školách v téme odpady projektu Eko Alarm.

Po absolvovaní programu – modulu I. – „Prečo triediť odpad“ chceme, aby deti vedeli:

- čo je to odpad a ako sa dotýka každého jedného z nás,
- čo sa deje s odpadom po zahodení do koša,
- prečo triedime odpad,
- čomu sa venuje projekt Eko Alarm.

aby deti zmenili svoj postoj:

- a odpad vnímali ako niečo, čo sa jednoducho nestraťí niekam "dopreč". Ak si nechceme Slovensko znečistiť skládkami a poškodiť si vlastné zdravie, je potrebné sa ním zaoberať.



Lesanka



Papierenka



Plastenka

Kráľovič
Tetrapak

Aktivita Príbeh o princeznej Lesanke

Cieľ:

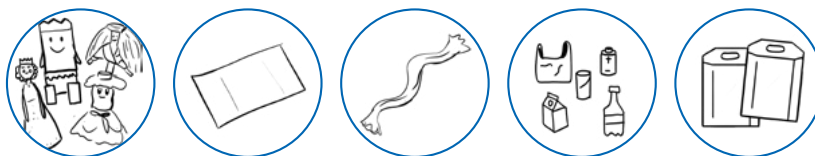
Deti si začínajú uvedomovať, koľko odpadu tvoríme. Chápu, čo všetko je odpad, čo sa s ním po vytvorení deje a ako by sme s ním mali nakladať. Vedia, že niektoré odpady vôbec nemusia vzniknúť.

Trvanie aktivity:

45 minút (8:05 – 8:50 alebo podľa zvonenia na prestávky v danej škole)

Pomôcky:

- postavičky: princezná Lesanka, Papierenka, Plastenka a kráľovič Tetrapak
- väčšia zelená plachta, ktorá bude predstavovať les
- modrá šatka, ktorá bude predstavovať potok v lese
- taška s vybraným odpadom (zoznam nájdete na konci dokumentu)
- žltý a modrý kôš vyrobený z kefiiek CURAPROX



Príprava:

Pred začiatkom schováme Papierenku a Plastenu do košov na triedený zber odpadu tak, aby ich deti nevideli. Taktiež schováme princeznú Lesanku a kráľoviča Terapaka.

Tí ostanú v taške, kým nepríde ich chvíľa.

Dopredu sa dohodneme s pani učiteľkou, akú pesničku budú deti na konci rozprávky spievať.

S deťmi sedíme v kruhu a vyzveme ich na predstavenie sa. Každý povie svoje krstné meno, ktoré sa pokúsime na konci zopakovať.

Postup:

Postupne rozprávame príbeh a deti nás dopĺňajú. Kurzívou sme vyznačili znenie rozprávky:

„Poznáte rozprávky? Ako sa začínajú?“

„Kde bolo, (deti doplnia: tam bolo), za siedmymi (deti: horami a siedmymi dolinami), kde sa voda (deti: sypala a piesok sa lial), kde žaby čepce nosili a somáre ostrohy, bolo raz lesné kráľovstvo. Akej farby je les?“ (deti: zelený)

Poprosíme deti, aby sa pochytili okolo zelenej plachty, spoločne ju rozprestrieme a položíme na podlahu. Každé dieťa by malo mať svoje miesto na okraji lesa. Podobne to urobíme s modrou šatkou, ktorá predstavuje vodu. Podáme ju deťom, nech ju umiestnia v lese ako potok.

Pýtame sa ďalej – čo rastie v lese, kto tam žije. Deti doplnia zvieratká, rastliny, vtáky, hmyz, huby, kvety. Môže pomôcť aj pani učiteľka a deti môžu priniesť veci z triedy – plyšové postavičky lesných zvierat alebo obrázky na nástenkách.

„V tomto prekrásnom kráľovstve žila princezná **Lesanka**.“

Vytvárame moment prekvapenia, keď sa princezná zrazu objaví na scéne tým, že ju vytiahneme z tašky.

„Mala šaty dúhy (deti: koľko farieb má dúha?) a každý deň prešla celým kráľovstvom. Prihovárala sa zvieratkám, privoniavala ku kvetom, umývala sa v bystrom potôčiku, spievala...“

Princezná obíde celý les – necháme princeznú kolovať tak, aby sa jej každé dieťa dotklo.

„Takto to šlo každý deň...“, stíšime hlas.

„Vtom sa zotmelo, kdesi v diaľke počuť silný hluk“, hlas zosilníme, „fúka silný vietor, Lesanka začuje hrom“, zašuštíme s taškou a vysypeme pripravený odpad do lesa.

„Lesanka sa schová pod krík a čaká do rána. Ráno s prvým lúčom slnka uteká do lesa. Nič sa nehýbe, nepočuť žiadne zvuky, a namiesto vône kvetov je tu akýsi...“

Chytíme sa za nos a deti dopovedia: smrad.

„Chce zdvihnúť jednu vec – Poznáte rozprávku o Šípkovej Ruženke? Čo sa jej stalo?“ (deti: Áno, pichla si prst a zaspala na 100 rokov). „Aj Lesanka zaspí a v lese zostane úplne ticho a nič sa nehýbe.“

Tak to bolo prvý deň, druhý deň a na tretí deň zrazu čosi zašuští – **Papierenka!**“

Vyberieme Papierenku z modrého koša, ktorý je ďaleko od lesa a deti ho zatiaľ nevidia.

„Sesternica hľadá Lesanku, lebo ju dnes ráno nepočula spievať. Ide do lesa, zbadá neporiadok a chce upratať. Vezme jeden papier a nesie ho do svojho hradu. Je unavená, bolia ju nohy, les je ďaleko. Premýšľa, ako by sa to dalo zvládnuť. Vtom si spomenie, že kdesi počula, že do školy chodia šikovné deti, ktoré vedia vytriediť papier. Dievčatá, pomôžete Papierenke?“

A Papierenka stráži, aby sa do jej hradu nedostalo nič iné, iba papier. Ak sa deti pomýlia, nevysvetľujeme, iba odpad vrátime späť do lesa – „Nie, to nie je papier...“

Rovnako zopakujeme príbeh a vytriedenie plastov s **Plastenkou**. Vyberieme ju z jej hradu – žltého koša a plasty tentokrát pomáhajú triediť chlapci.

„Obe princezné majú plné hrady a budú z toho vyrábať nové veci.“

Deti vymenujú: z papiera nové zošity, časopisy, kartónové škatule na elektroniku. Z plastu lavičky, fleesové bundy, šmýkačky, misky.

„Ale v rozprávkach nie sú iba princezné... Kto nám chýba? **Kráľovič Tetrapak** sa túlal svetom, lebo si hľadal ženu.“

Vytiahneme z tašky postavu kráľoviča.

„Objavil začarovaný les a vyčistil ho od zvyšného odpadu.“

Vrátime sa k zelenej plachte a triedime zvyšný odpad spolu s deťmi. Postupne sa pýtame na viacvrstvové obaly, sklo, kovy, baterky. Odpad rozdeľujeme na samostatné kôpky, deti hovoria odkiaľ veci pochádzajú, kam ich vyhadzujeme a čo sa s nimi stane ďalej. Zdôrazníme hlavne nebezpečný odpad ako sú lieky a baterky.

S deťmi vedíme rozhovor:

- Ktorý odpad tvoríme? Odkiaľ veci pochádzajú?
- Kam dávate tento odpad? Čo s ním robíte?
- Čo sa s ním stane ďalej?
- Ktorý odpad nemusel vzniknúť? Ktorý sme nemuseli vytvoriť? (napr. igelitová taška sa dá nahradiť látkovou taškou).

Dopovieme koniec rozprávky.

„A keď už v lese nie je žiadny odpad, objaví Tetrapak pod kríčkom krásavicu – princeznú Lesanku. Ako to bolo so Šípkovou Ruženkou? (deti: princ ju pobozká, ona sa zobudí). Kým jej všetko vyrozpráva, do lesa sa vrátia vtáčiky, rozkvitnú kvety.“

„Na konci rozprávky býva svadba, na ktorej sa tancuje a spieva. Zaspievajte pesničku našim zaľúbencom?“

Deti spievajú pesničku.

Na príbeh naviažeme navrhnutím praktických krokov, napríklad:

- **zavedenie triedenia odpadu v triede** – vysvetlíme, čo kam patrí a kam to budeme odteraz dávať
- **pitný režim v triede** – aby si deti nemuseli nosiť PET fľašky (tie prípadne mať naplnené pri odchode zo škôlky, aby nemuseli kupovať) – najskôr sa samozrejme dohodneme s pani učiteľkami, čo všetko sa dá v škole nastaviť a vyriešiť
- **Vychádzka k najbližším kontajnerom na triedený zber**, kde sa s deťmi porozprávame, čo sa deje s odpadom po odvezení.
- **Môžeme tiež spolu s deťmi pátrať, aký odpad vzniká v škôlke** (nakuknutie do košov v triede, v šatni, do smetiaka pred škôlkou má svoje čaro).
- **aktivity smerujúce k minimalizácii odpadu v škôlke** – uvarenie spoločného čaju/citronády, výroba vrecúšok na desiatu alebo loptičiek zo starých tričiek a podobne. Vyhýbame sa tvorbe dekoratívnych predmetov a tzv. „lapačov prachu“. :)

Deťom poďakujeme za to, ako sa zapojili do našich aktivít a vesvetlíme im, že za nimi ešte prídeme. Ak nám ostane ešte nejaký čas, posadíme sa do kruhu a pýtame sa detí, ako sa im naše aktivity páčili.

Nakoniec sa s nimi rozlúčime.

Zoznam vybraného odpadu k rozprávke o princeznej Lesanke naplnený v šušťivej igelitke:

Papier

- jednostranne aj obojstranne pokreslený papier. Obojstranne pokreslený papier môže ísť Papierenke do modrého hradu, jednostranný pôjde do zbernej škatule s vysvetelním, že aj na druhú stranu sa dá ešte kresliť.
- škatuľky od čaju, syrokrému, dezertu, zubnej pasty,
- obálky (môžu byť aj okienkové, len plastovú fóliu treba vždy oddeliť),
- vrečko od cukru, múky
- kartón od vajec - nedá sa už zrecyklovať, ale výborne sa vďaka nemu rozkladá oheň v peci
- zospinkované dokumenty – spinky nie je treba vyberať, lebo sa vyberú magnetom

Plast

- umyté tégliky od jogurtov, tvarohu, tresky,
- plastové fľaše, vrchnáčky, plastové nádoby od vitamínov
- vrečko od soli, ryže, cestovín - tu pozor, veľmi šušťivý je celofán, v ktorom sú cestoviny a ten nie je recyklovateľný, ostatné sú
- plastové tašky, mikroténové vrecká
- obaly z drogérie – šampónu, zubnej pasty, kozmetiky

Sklo

- malá fľaštička od liekov alebo kávy spolu s vrchnákom, aby deti vedeli, že to treba oddeliť,
- dá sa použiť aj fľaštička od Alpy, polievkového korenia - je to silné sklo, nerozbije sa a má plastový vrchnák

Kovy

- neostré konzervy od rýb, kukurice, ananásu,
- skrutkovacie vrchnáky z uhoriek, tatárskej omáčky - to je železo
- neželezné kovy - hliníkové viečka z jogurtov, tvarohu, tresky, viečka zo zaváracích pohárov od kompótov, mištičky z čajových sviečok (najskôr odstránime trň, v ktorom bol knôt, aby sa nikto nezranil)

Špeciálny odpad

- viacvrstvové obaly od džúsov a mlieka. Deti ich najprv prinesú Papierenke ako kartón, tá ich však neprijme do modrého hradu. Potom ich prinesú Plastenke, no ani tá ich neprijme.

Preto sa pýtame:

„Keby to bol kartón, čo by sa stalo s mliekom?“ (rozmočil by sa, mlieko by vyteklo).

„A je to plast? Nie, keď sa pozrieme bližšie, vidíme 2–3 vrstvy: pevný kartón ako obal, aby sa dalo mlieko chytiť a preniesť, vo vnútri plastová alebo hliníková fólia, aby mlieko nevyteklo.“

- tužkové baterky - chemikálie, ktoré nepatria do bežných kontajnerov. Zbierajú sa do špeciálnych dóz v obchodoch s elektronikou, potravinách a v školách.
- lieky – odkiaľ ich máme? – na recept ich dostaneme v lekární, kam ich aj nepoužité vrátime